

AM niet alleen probleem in pootgoed

Beheersing aardappelmoeheid blijft continu aandacht van telers vragen

Voor een goede beheersing van aardappelmoeheid is het van belang dat telers de AM-situatie van percelen via vrijwillig intensieve bemonstering volgen. Bij een besmetting is een zorgvuldige rassenkeuze van belang. Controleer vervolgens wat het effect is geweest van het resistente ras.

Aardappelmoeheid (AM) is al decennialang een probleem waar menig aardappelteler mee worstelt. De schade kent verschillende aspecten. Naast opbrengstderiving, in vooral consumptie- en zetmeelaardappelen, is er ook indirecte schade door beperkingen als gevolg van een AM-besmetverklaring.

Door jarenlang onderzoek op dit gebied zijn er in de praktijk diverse beheersingsmaatregelen bekend en toepasbaar. Voorbeelden hiervan zijn verruiming teeltfrequentie, inzet resistente rassen, vanggewassen (raketblad en aardappel), inundatie en chemische methoden (granulaat en natte grondontsmetting). Uiteraard hoort bedrijfshygiëne hier ook bij, wat inhoudt dat telers een besmetting niet verspreiden naar andere (delen van) percelen.

De beheersing van AM kent op deze manier veel verschillende kanten. Ondanks het feit dat de praktijk veel van deze beheersingsmaatregelen met succes toepast, blijft AM continu aandacht vragen en zijn de problemen nog steeds niet onder de knie.

REGELGEVING

De grootste problematiek van AM in de pootgoedteelt is het AM-vrij houden en krijgen van grond. Door de wijziging in de regelgeving over AM-besmetting is het voor pootgoedtelers lastiger om percelen vrij te houden en te krijgen. De regelgeving is uitgebreid beschreven op de website van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Belangrijke veranderingen zijn de grotere monsters, langere wachttijden voor herbemonstering en grotere bufferstroken. Hierdoor is de kans op een AM-besmetverklaring groter, de teelt van 1 op 3 pootaardappelen bij een besmet-

Door de wijziging in de regelgeving over AM-besmetting is het voor pootgoedtelers lastiger om percelen AM-vrij te houden en te krijgen.

Foto: HLB

verklaring niet meer mogelijk en vallen er grotere oppervlaktes weg waarop pootgoed was geplant.

Voor pootgoedtelers is het van groot belang om allereerst de situatie van elk afzonderlijk perceel te kennen. Het belangrijkste instrument hiervoor is vrijwillig intensieve AM-bemonstering. De beste informatie is te verkrijgen als telers kort na de oogst van de aardappelen de grond laten bemonsteren. In ieder geval voordat ze de grond gaan bewerken.

Bij het aantreffen van cysten is de eerstvolgende stap het laten analyseren om welke soort het gaat, Globodera rostochiensis of G. pallida. Dit kan verreweg het best via een PCR-toets (DNA-toets). Als er alleen met vrijwillige bemonstering een besmetting wordt aangetroffen, is de beheersing voor een teler een stuk eenvoudiger. Het is echter wel cruciaal welke maatregelen telers vervolgens nemen.

Komt er op een perceel een AM-besmetverklaring te liggen, dan is er voor de teler een beperkt aantal mogelijkheden. Een besmetverklaring kan via herbemonstering op zijn vroegst na drie jaar na de besmetverklaring weer ongedaan worden gemaakt. Hiervoor moeten telers in de tussentijd wel beheersingsmaatregelen toepassen en melden bij NVWA. De beheersingsmaatregelen zijn natte grondontsmetting, consumptie-teelt/zetmeelteelt met een resistentiecijfer hoger dan 7 tegen het betreffende pathotype, teelt raketblad of aardappel als vanggewas.

Heeft een perceel in het verleden een AM-besmetverklaring gehad, of zijn er ooit cysten gevonden, dan blijft het perceel een risicoperceel op het gebied van AM. Het blijven volgen van eventuele besmettingen via vrijwillig intensieve AM-bemonstering blijft een dringend advies.

Een besmetting is het best te beheer-

sen door de teelt van een hoogresistent ras. Uiteraard is het van belang dat het betreffende ras resistent is tegen de betreffende soort (G. rostochiensis en/of G. Pallida).

CONSUMPTIETEELT

Ook bij de teelt van consumptieaardappelen is het verstandig om regelmatig een vrijwillig intensieve bemonstering te laten uitvoeren. In de praktijk blijkt dat telers van consumptieaardappelen hier langzamerhand meer gebruik van maken.

Het beste moment om een dergelijke bemonstering uit te laten voeren, is kort na de oogst van de aardappelen. Een groot voordeel hiervan is dat er meer tijd is om de juiste maatregelen te nemen voor de volgende aardappelteelt. Ook controle van het wortelstelsel op eventueel aanwezige cysten gedurende het groeiseizoen is een belangrijk punt.

Bij het aantreffen van een besmet-

ting is het verstandig om een soortbepaling te laten uitvoeren. Aan de hand van deze uitslagen is er een zorgvuldige rassenkeuze te maken voor de eerstvolgende aardappelteelt op basis van de geschikte AM-resistentie.

Consumptieaardappeltelers mogen gebruikmaken van de ATR-regeling, waarbij ze de mogelijkheid hebben pootgoed te telen voor eigen gebruik. Een kleine groep telers maakt hier gebruik van. Het is echter aan te bevelen om het pootgoed dat onder de ATR-regeling valt op een perceel te telen dat via vrijwillig intensieve AM-bemonstering vrij is van AM. Voorbeelden uit de praktijk waarbij een AM-besmetting zich zeer snel over het hele bedrijf verspreidt, zijn bekend.

BEMONSTERING

Via de AM-survey, die onder de verantwoordelijkheid van NVWA valt, wordt jaarlijks 0,5 procent van het areaal consumptie- en zetmeelaardappelen gemonitord. Hiervoor wordt aselect uit een gedeelte van maximaal 3 hectare van een perceel een hectarebemonstering genomen. Bij het vinden van een AM-besmetting volgt er een officiële AM-besmetverklaring en gelden dezelfde regels als voor pootgoedtelers om deze besmetting weer op te heffen.

Bij de teelt van zetmeelaardappelen is de beheersing van AM (nog steeds) een belangrijk punt. Er zijn momenteel weliswaar veel geschikte resistente rassen beschikbaar, toch worden er in de praktijk jaarlijks meer percelen gevonden met dermate virulente populaties dat de resistente rassen niet genoeg voldoen.

Controle van het gewas door het inspecteren van het wortelstelsel gedurende het groeiseizoen en frequente bemonstering zijn dus van groot belang. Als er meerdere rassen op een perceel zijn geteeld, is het raadzaam om dit gescheiden te bemonsteren. Gezien het relatief ruime rassenpakket met AM-resistentie is het afwisselen van dergelijke rassen een goede mogelijkheid om selectie in AM-populaties te beperken.

ALBERT WOLFS,
ACTIEPLAN
AALTJESBEHEERSING